

Lausunto

11.2.2025

VN/3796/2023
VN/3796/2023-PLM-66

Oikeusministeriö

Viite: VN/3796/2023

Puolustusministeriön lausunto Ahvenanmaa-työryhmän 2023 mietintöön ”Selvitys eräistä Ahvenanmaan itsehallinnon kehittämiseen liittyvistä kysymyksenasetteluista”

Oikeusministeriö on 16.12.2024 pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa otsikon asiasta.

Puolustusministeriö antaa lausunnon koko puolustushallinnon osalta ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Toimivallanjako Ahvenanmaalla poikkeusoloihin varautumista ja poikkeusoloja varten

Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (valtioneuvoston julkaisuja 2024:33) todetun mukaisesti Suomeen kohdistuva hybridivaikuttaminen erityisesti Venäjän toimesta on kasvanut merkittävästi. Samoin selonteossa todetaan olevan todennäköistä, ettei uhka lähiaikoina pienene, vaan Suomeen kohdistuvan hybridivaikuttamisen intensiteetti ja keinovalikoima vaihtelevat. Vakavimmillaan hybridivaikuttaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa maassa joudutaan toteamaan poikkeusolot esim. valmiuslain 3 § 6 kohdan uuden nk. hybridipoikkeusoloperusteen nojalla. Tällaisessa tilanteessa on äärimmäisen tärkeää, että valtakunnan ja maakunnan väliset toimivallanjakoa koskevat kysymykset ovat lainsäädännön ja sen tulkinnan tasolla ratkaistu, tarvittavat varautumistoimenpiteet niin valtakunnan kuin maakunnankin toimijoiden taholla on tehty (ml. poikkeusoloissa mahdollisesti siirtyvät hallintotehtävät) sekä yhteistyömenettelyt on sovittu ja harjoiteltu.

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan kysymykset poikkeusoloja koskevasta toimivallanjaosta tulisi nykyisessä turvallisuustilanteessa pyrkiä ratkaisemaan viivytyksettä. Toimivallanjakoon ei saisi liittyä mietinnössä (s. 95) kuvatulla tavalla epävarmuutta. Puolustusministeriö toteaa lisäksi, että varautumisen ja valmiuden kysymykset sisältävät myös sen käytännön työn ja yhteensovittamisen eikä kyse ole yksinomaan toimivallan jaosta ja siihen liittyvistä rajoista.

Puolustusministeriö katsoo, että poikkeusolojen valmiuslainsäädännössä säädetyt toimivaltuudet ja myös poikkeusoloihin varautumista koskeva velvoite tulisi saattaa maakunnan alueella laajuudeltaan vastaamaan muualla valtakunnan alueella voimassa olevaa sääntelyä. Merkityksellistä ei olisi, päädytäänkö tehtävät antamaan maakunnan vai valtakunnan viranomaisten vastuulle. Keskeistä olisi, että poikkeusoloihin varautuminen voitaisiin toteuttaa erityisesti Puolustusvoimien tehtävien tarvitsemassa laajuudessa.

Puolustusministeriö toteaa, että erityisesti Merivoimat tulisi poikkeusoloissa tarvitsemaan Ahvenanmaan maakunnan alueella valmiuslain 16 luvussa säädettyjä sotilaallista puolustusvalmiutta koskevia toimivaltuuksia, erityisesti ottotoimintaan ja liikkumisrajoitusten asettamiseen liittyen. Puolustusvoimien sotilaallista puolustusvalmiutta ei voida erotella Ahvenanmaan maakunnan alueen tai muun valtakunnan välillä. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että vastaavien viranomaisten toimivalta myös väestönsuojelun ja evakuoinnin osalta on maakunnan alueella selkeä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi

Muut huomiot

Puolustusministeriö toteaa, että esitetty itsehallintolain 3 § on sisällöltään lähinnä informatiivinen ja koska Ahvenanmaan demilitarisoinnista ja neutralisoinnista määrätään kansainvälisessä oikeudessa, ei maininta itsehallintolaissa antaisi lisäarvoa maakunnan itsehallinnon laajuuden määrittelylle.

Osastopäällikkö,
kansliapäällikön sijaisena

Teemu Penttilä

Hallitussihteeri

Satu Ylikorpi

Liitteet Ruotsinkielinen lausunto

Jakelu OM Oikeusministeriö
OM DJO

Tiedoksi PLM Kansliapäällikkö, Esa Pulkkinen
PLM ROKY, kiinteistö- ja ympäristöyksikkö
PLM PO, puolustuspoliittinen osasto
Turvallisuuskomitean sihteeristö
Pääesikunta

VN/3796/2023-PLM-66

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: